

MAKİNALARIN GEREKLİ KORUNMA TERTİBATI İLE TEÇHİZİNE DAİR SÖZLEŞME

ILO Kabul Tarihi: 5 Haziran 1963

Kanun Tarih ve Sayısı: 23.5.1967 / 872

Resmi Gazete Yayım Tarihi ve Sayısı: 2.6.1967 / 12611

Bakanlar Kurulu Kararı Tarih ve Sayısı: 19.6.1967/6-8456

Resmi Gazete Yayım Tarihi ve Sayısı: 22.8.1967/12680

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'de toplantıya davet edilerek, 5 Haziran 1963'te 47 nci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden, münsaip bir şekilde muhafaza tertibatı bulunmayan makinaların satışı, kiralanması ve kullanılmasının yasaklanması ile ilgili çeşitli tekliflerin kabulüne ve bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, bin dokuz yüz altmış üç yılı Haziran ayının işbu yirmi beşinci günü. Makinaların gerekli korunma tertibatı ile teçhizine dair 1963 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

BÖLÜM I

GENEL HÜKÜMLER

MADDE 1

İnsangücü dışında mihaniki güçle işleyen yeni veya müstamel bütün makinalar bu Sözleşmenin uygulanması bakımından makina addedilecektir.

Her memleketin yetkili makamı, insangücü ile işletilen yeni veya müstamel makinaların işçilere bedeni bir tehlike arzedip etmediğini ve bunun derecesini tayin ederek söz konusu makinaların, bu Sözleşmenin uygulanması bakımından makina sayılıp sayılmayacağına karar verecektir. Bu husustaki kararlar, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsi kaabiliyetini haiz teşekkülleriyle yapılacak istişareyi müteakip alınacaktır. Bu teşekküllerden herhangi birisi tarafından böyle bir istişare teşebbüsüne geçilebilir.

Bu Sözleşme hükümleri:

- a. Hareket halinde iken sevk ve idare ile vazifeli personelin emniyeti bahis konusu olduğu nispette karayollarında veya raylarda işleyen vasitalara;
- b. Çalışmakta olanların emniyeti söz konusu edildiği nispette müteharrik

zirai makinalara;

uygulanır.

BÖLÜM II

SATIŞ, KİRALAMA, DİĞER HERHANGİ BİR SURETTE ELDEN ÇIKARMA VE TEŞHİR

MADDE 2

Bu maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarında tehlike durumları belirtilen makinaların, münasip muhafaza tedbirleri alınmaksızın satışı ve kiralanması milli mevzuatla yasaklanır veya aynı derecede etkili diğer tedbirlerle mani olunur.

Bu maddenin 3 üncü ve 4 üncü fıkralarında tehlike durumları belirtilen ve münasip muhafaza tertibatı bulunmayan makinaların, herhangi bir surette elden çıkarılmasına ve teşhirine, yetkili makamlarca mevzuatla tespit edilen muayyen tedbirlerle veya aynı derecede etkili diğer yollarla mani olunur. Bununla beraber, bir makinanın teşhiri sırasında gösteri yapmak maksadı ile, geçici olarak muhafaza tertibatının kaldırılması, ilgililerin her türlü tehlikeden korunması için özel tedbirlere başvurulması kaydıyla, iş bu hüküm ihlal edilmiş sayılmaz.

Makinaların muharrik kısımları üzerinde çıkıntı yapan ve hareket halinde iken bunlarla temas haline geçen şahıslar için de tehlikeli olduğu, yetkili makam tarafından tayin edilen bütün vidalar, civatalar ve anahtarlar, mümasil diğer parçalar bu tehlikeleri önleyecek şekilde imal edilecek, içeri alınacak ya da kapatılacaktır.

Hareket halindeyken temasa geçen şahıslar için de tehlike tevlit edebileceği yetkili makam tarafından tayin olunan, bütün volanlar, dişliler, koniler, sürtme ile dönen silindirler, mil çivileri, makaralar, kayışlar, zincirler, piyonlar, sonsuz vidalar, bilyeler, ve sürgü blokları ile miller (her iki uç dahil) ve hareket eden diğer nakil aksamı, bu tehlikeleri önleyecek şekilde imal edilecek veya muhafaza olunacaktır.

MADDE 3

2 nci madde hükümleri:

- a. İmal olunuş tarzları bakımından, münasip bir muhafaza tertibatı olanlarla aynı emniyeti sağlayan;
- b. Tesis tarzları veya konuldukları yer bakımından aynı emniyeti sağlayan makinalara veya bunların adı geçen 2 nci maddede belirtilen tehlikeli kısımlara uygulanmaz.

Makinaların imal edilmiş tarzları normal emniyet normlarına uyulmak kaydıyla, bakım, yağlama, çalışan aksamın değiştirilmesi ve ayarlama ameliyeleri esnasında

2 nci maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarındaki şartların yerine getirilmemiş olmasını icap ettiriyorsa sırf bu yüzden mezkur makinalar 2 nci maddenin 1 inci fıkrasında derpiş olunan satış kiralama, diğler her türlü elden çıkarma yasağına tabi tutulmaz.

Makinaların depolanması veya kullanılmaz bir halde bir tarafa bırakılması veyahut kullanılır bir hale getirilmesi için bunların satışına ve diğler herhangi bir şekilde elden çıkarılmasına 2 nci madde hükümleri mani değildir. Bununla beraber bu makinalar, 2 nci maddede öngörülen şartlar yerine getirilmedikçe, depolanmalardan veya kullanılır bir hale getirilmesinden sonra satılamaz, kiralanamaz veya herhangi bir şekilde elden çıkarılamaz veyahut teşhir edilemezler.

MADDE 4

2 nci madde hükümlerinin tatbik mecburiyeti satıcı, kiracı, makineyi herhangi bir surette elden çıkaran şahsa, veya teşhir edene ve bazı hususi hallerde milli mevzuata uygun olarak, bunların temsilcilerine aittir. Makinaların satışını kiralanmasını ya da teşhirini yapan imalatçıya da aynı vecibeler tahmil edillir.

MADDE 5

Herhangi bir üye, 2 nci madde hükümlerine geçici olarak istisna tanıyabilir.

Bu şekilde geçici olarak tanınan istisnanın süresi, hiçbir halde sözleşmenin ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden itibaren üç yılı geçemez. Söz konusu istisnaların şartları ile müddeti milli mevzuatla tayin edilecek veya aynı derecede etkili diğler yollarla kararlaştırılacaktır.

Yetkili makam, bu maddenin uygulanmasında, ilgili işveren ve işçilerin fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle icabında, imalatçılara ait teşekküllerle işşare edecektir.

BÖLÜM III

KULLANMA

MADDE 6

1. Çalışan aksamı dahil, makinaların tehlikeli kısımlarından herhangi bir lüzumlu muhafaza tertibatı olmadığı takdirde, bunların kullanılması milli mevzuata veya aynı derecede etkili diğler yollarla menedilebilir. Bununla beraber bu şekil menetme, keyfiyeti makinaların kullanılmasını önlemeksizin tam manasıyla yerine getirilemiyorsa, o zaman bu kullanmanın müsaadesi nisbetinde uygulanır.
2. Makinalar, milli kaideler ve iş güvenliği ve Hıfzısıhha normlarına halel gelmeyecek bir şekilde muhafaza edilecektir.

MADDE 7

6 ncı madde hükümlerini uygulamak mecburiyeti işverene aittir.

MADDE 8

6 ncı madde hükümleri, imal ve tesis edilmiş tarzları veya buldukları yer bakımından, özel bir muhafaza tertibatını icabettirmeyen makinalarla veya bunların aksamına uygulanmaz.

6. ve 11inci madde hükümleri, makinelerin veya bunların aksamının normal güvenlik normlarına uygun olarak yapılan bakım, yağlama, çalışan kısımlarını değiştirme veya ayarlama ameliyelerine mani teşkil etmez.

MADDE 9

Herhangi bir üye, 6 ncı madde hükümlerine geçici olarak istisna tanıyabilir.

Bu şekilde geçici olarak tanınan istisnanın süresi, hiçbir halde sözleşme ile ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden itibaren üç yılı geçemez. Söz konusu istisnaların şartları ile müddeti milli mevzuatla tayin edilecek veya aynı derecede etkili diğer yollarla kararlaştırılacaktır.

Yetkili makam, bu maddenin uygulanmasında, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle istişare edecektir.

MADDE 10

İşveren, makinaların muhavazasıyla ilgili milli mevzuat hakkında işçileri haberdar edecek tedbirleri alacaktır. İşveren aynı zamanda, bu makinaların kullanılmasından mütevellit tehlikelerden, bu hususta önceden alınacak tedbirlerden ve münasip bir şekilde, işçileri haberdar edecektir.

İşveren, bu sözleşmenin istihdaf ettiği makinalarda çalışan işçileri tehlikeye sokmayacak muhit şartlarını tayin ve idamesini sağlayacaktır.

MADDE 11

Bir muhafaza tertibatı ile mücehhez olmayan bir makineyi hiç bir işçi kullanamaz. Hiç bir işçiden bahis konusu muhafaza tertibatı bulunmayan bir makinayı kullanması istenemez.

Hiç bir işçi kullandığı bir makinanın mücehhez olduğu muhafaza tertibatını tesirsiz hale getiremez. Keza, işçiler tarafından kullanılacak olan herhangi bir makinanın muhafaza tertibatı tesirsiz hale getirilemez.

MADDE 12

Bu sözleşmenin onanması işçilerin milli, sosyal güvenlik veya sosyal sigorta

mevzuatı ile tanınan haklarını ihlal edemez.

MADDE 13

Bu sözleşmenin, işveren ve işçilerin yükümlülükleri ile ilgili işbu bölüm hükümleri, yetkili makam tarafından karar verildiği takdirde ve bu makamın tayin edeceği nisbette serbest iş sahibi olan işçilere de uygulanır.

MADDE 14

Bu sözleşmenin, bu bölümünün uygulanması bakımından "işveren" deyimini, icabında, milli mevzuatın kastettiği manadaki işverenin mümessilini de içine alır.

BÖLÜM IV

UYGULAMA TEDBİRLERİ

MADDE 15

Bu sözleşme hükümlerinin etkili bir tarzda uygulanmasını sağlayacak, münasip müeyyidelerle ilgili hükümlerde dahil, bütün lüzumlu tedbirler alınacaktır.

Bu sözleşmeyi onayan her üye, münasip denetleme servislerini, sözleşme hükümlerinin uygulanmasını kontrolle veya uygun bir denetlemenin sağlanmış olduğunu araştırmakla vazifelendirir.

MADDE 16

Bu sözleşme hükümlerine uygulama alanına koyacak olan her milli mevzuat, yetkili makamca, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle ve icabında, imalatçıların teşekkülleriyle istişare edildikten sonra kaleme alınacaktır.

BÖLÜM V

KAPSAM

MADDE 17

Bu sözleşme hükümleri, sözleşmeyi onayan üye tarafından ek bir beyanla uygulama alanı kısıtlanmadığı takdirde, bütün ekonomik faaliyet kollarını kapsar.

Bu şekilde Sözleşme hükümlerinin uygulama alanının kısıtlandığına dair bir beyanda bulunması halinde:

- a. Sözleşme hükümleri, en azından yetkili makamca iş teftiş servisleri ve ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle istişare edilmesini müteakip mühim miktarda makine kullandığı anlaşılan işyerlerine veya ekonomik faaliyet kollarına uygulanır. .
- b. Üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı statüsünün 22. maddesi uyarınca

vereceği raporlarda, bu Sözleşme hükümlerinin daha geniş alanda uygulanmasında ne gibi gelişmeler kaydedildiğini belirtir.

Bu maddenin birinci fıkrası meyanında beyanda bulunan her üye, daha sonraki bir beyanla, söz konusu beyanı tamamen veya kısmen her zaman iptal edilebilir.

BÖLÜM: VI

SON HÜKÜMLER

MADDE 18

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

MADDE 19

Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri, Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Daha sonra, bu Sözleşme, onu onayan her üye için, onama belgesi tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE 20

Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiğitarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedilebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

Bu sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan ewelki fıkrada sözü edilen 10 yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetme ihtiyarını kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık bir devre' bitince, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedilebilecektir.

MADDE 21

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiğini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

Genel Müdür kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilat üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

MADDE 22

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

MADDE 23

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık devre zarfında Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesini Konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu ,inceleyecektir.

MADDE 24

Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşmeyi kabul etmesi halinde yeni sözleşme aksini öngörmediği takdirde;

- a. Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 20 nci madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.
- b. Tadil edici yeni sözleşmenin, yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

MADDE 25

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.